

KUD Šijaci Biškupci- pjesme i običaji podpapučkih sela

Sakoman, Eva

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:569013>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-06**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

Sveučilište Juraja Strossmayera u Osijeku

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

KUD Šijaci Biškupci
– pjesme i običaji podpapučkih sela

Završni rad

Studentica: Eva Sakoman

Mentor: doc. dr. sc. Brankica Ban

Ak. god. 2020/2021.god

Osijek, lipanj 2021.god

Sadržaj

1. UVOD	2
2. POVIJEST I NOŠNJA ŠIJAKA	3
2.1. Povijest	3
2.2. Nošnja.....	4
3. PJESME I OBIČAJI	5
3.1. Običaj „Gazdin vinac“	6
3.2. Običaj „Spasovska grana“	9
3.3. Običaj „Mlada na vodi“	11
3.4. Običaj „Ivanjski kris“	13
4. Intervju sa Marijom (rođ. Matičević) Jagečić (rođena 8.2.1938. u Stražemanu):	17
5. ZAKLJUČAK.....	19
6. BIBLIOGRAFIJA.....	20
7. SLIKE I PRILOZI	21

1. UVOD

Ovu temu za završni rad odabrala sam jer dolazim iz *šijačkog* kraja i od svoje osme godine sam aktivna u KUD-u „Šijaci“ Biškupci. Do dvanaeste godine sam stajala sa starijim ženama iza kola i promatrala svoje suseljanae kako pjevaju, plešu i uvijek u veselju izvode naše stare običaje. Nakon dvanaeste godine počela sam i sama pjevati i plesati u kolu, a ubrzo sam postala *počimalja* i bila aktivna članica u KUD-u do svoje sedamnaeste godine.

Budući da je moja ljubav prema glazbi počela upravo u *Šijacima*, osjećam kako bi logičan slijed događaja bio da svoje fakultetsko glazbeno obrazovanje zaključim upravo s tim KUD-om. Također mi je drago jer ću iza sebe ostaviti notni zapis mnoštva napjeva te se nadam da nikada neće otići u zaborav, unatoč modernizaciji društva, jer je u KUD-ovima nažalost sve manje i manje članova.

U svom završnom radu pisat ću o tom posebnom karakteru ljudi *podpapučkog kraja*, njihovim korijenima, nošnjama, običajima, načinu pjevanja i sl. Obradit ću četiri vrste običaja: jedan radnički, odnosno žetveni (Gazdin vinac), drugi *čobanski* (Spasovca grana), treći svadbeni (Mlada na vodi) i četvrti Ivanjski običaj (Ivanjski kris). Za svaki običaj ću pojedinačno opisati tijek događaja i razjasniti zbog čega se što radi te ću svaku pjesmu i kolo potkrijepiti notnim zapisom i slikom običaja.

2. POVIJEST I NOŠNJA ŠIJAKA

2.1. Povijest

Postoje različita tumačenja riječi *Šijak*, no u Požeškoj kotlini, taj je pojam prije svega vezan uz književno djelo Vilima Korajca *Auvergnanski senatori* u kojemu se on ruga žiteljima ovog kraja. Taj prostor, prema Korajčevom pisanju, nastanjuju ljudi koji nikada ne kupuju hlače, nego ih sami šiju, pa ih zato nazvaše Šijacima. Požeški novinar u svojim je kolumnama „Fino i naopako šijačijom“ u „Večernjem listu“, te kasnije u objavljenoj knjizi, napisao da jedno tumačenje kaže da Šijaci nose košulju naopako tj. *razdrljita* strana ne dođe na prsa već na *šiju* pa zato nose naziv golovrati ili gole šije. Treća teorija pak kaže da su u Biškupcima muškarci nosili košulju koja se nije kopčala već vezala uzicom (svitnjakom) iza vrata tj. na šiji, pa im otuda naziv Šijaci, a zadnja, i najvjerojatnija, teorija je da su ljudi sa podpapučkog kraja bili pristaše fra Luke Ibrišimovića pa su im Turci dali ime *Šijaci* što na turskom jeziku znači *Pristaše*. Na osnovu svega ovog ljude toga kraja prozvaše Šijacima, a pojam Šijačije kao zemljopisnog područja nije točno definiran. Smatra se da je to podpapučki kraj koji obuhvaća sjeverni dio Požeštine tj. Biškupce, Kaptol i Veliku s okolnim selima.

Prema usmenoj predaji Šijaci su bili veseljaci, voljeli su *igrat, pivat, pojist, popit*, ponekad su bili grubi i *uvrnuti*, ali ipak gostoljublivi ljudi širokog srca i duše. Veliku različitost između Šijaka i ostalih Slavonaca možemo vidjeti i po postavi kola, riječima pjesama, naročito ženskih napjeva, te po plesovima. Naime, u šijačkom kolu muškarci i žene/cure stoje pomiješano, dok je u ostalim krajevima bilo nezamislivo miješati spolove. Cure u kolima i napjevima imaju vrlo provocirajuće, a pomalo i *bezobrazne*, tekstove u kojima se nadpjevavaju s muškarcima *bez dlake na jeziku*, a u običajima npr. *Ivanjski kris* cure preskaču vatru (naravno ne smijemo zaboraviti da su prije sve cure bile cijeli dan i svaki dan u suknjama, tj. nošnjama).

Biškupački folklorashi djeluju još od 10. studenoga 1935. godine kao amaterska dramska družina u sklopu „Seljačke sloge“, a 1982. godine uzimaju ime svom kulturno-umjetničkom društvu „Šijaci“. Uz pjesmu i ples, sviranje na samici, i uz tambure, Biškupčani su s izuzetnim uspjehom prezentirali i dijelove nekih običaja svoga kraja nastupajući u nošnjama starim više od stotinu godina te postaju jedan od najsvjetlijih primjera dobro organiziranog izvornog folklornog društva u Požeštini. Sjedište KUD-a „Šijaci“ je u Biškupcima, a okuplja članove i

iz okolnih sela Stražemana, Drage, Doljanaca, Tornja, Potočana, Poljanske i drugih. Cijeli kraj pripada Općini Velika u Požeško-slavonskoj županiji.

KUD čine: predsjednik, tajnik, voditelj, svirači (skupina i samičar) te pjevači/plesači među kojima su počimalje i „polagači“, a u pripremama za nastupe frizure prave starije žene koje su to naučile u mladosti te uče i prenose svoje znanje na mlađe naraštaje.

2.2. Nošnja

Momak nosi nošnju koja se sastoji od *košulje, gaća i prsluka*. *Košulja* mu je sašivena od finog pamučnog tkanja zvanog *iglenac*. Na prsima je bogato urešena raznobojnim *đerdanima* pomoću kojih su oblikovani raznovrsni biljni i životinjski likovi. Momkove su *gaće* sašivene od četveronitno tkanog pamučnog *boranog* tkanja, a više *porube* su urešene geometrijskim motivima i cvjetovima izvedenim u *šupljiki* (šlinga). Na košulju je momak odjenuo crni svečani prsluk vezen na leđima i prsima raznobojnim biljnim motivima. Oko vrata mu je vezana fina manja crna svilena marama zvana *izgorilka*. U Biškupcima nikada nisu muškarci opasivali tkanice pa je nema ni momak. Svečana muška narodna nošnja nosila se mjestimice još u ovom kraju u periodu između dva rata, a nakon toga vremena ustupa mjesto *šnajderskim* hlačama i kaputima.

Snaša na glavi nosi stariju, već iznošenu, *poculicu* zagašene boje oko koje je povezala *podvezalo* koje je bogato ukrašeno raznim *đerdanima*. Nosí *oplećak* užih rukava bez ureda, šivan od pamučnog *boranog* tkanja i bijela pamučna krila s *nadmitom* te preko toga crnu *zapregu sa frandžama* po kojoj su u pretkivu izvezene pruge. Nošnja joj je nešto manje *zaplavljena*, kao što je to i bio običaj stanovnika Podplaninaca. Leđa je snaša pokrila crnom *svagdanjom* maramom po kojoj su izvezeni cvjetovi u boji. Na nogama nosi bijele štrikane pamučne čarape i opanke *putranice*. Pojedine su starije žene biškupačkog kraja još između dva rata nosile ovakvu nošnju radnim danom jer su stariji ljudi teško prihvaćali unos novih tkanina u nošnju za razliku od mlađih koji su po uzoru na građansku odjeću rado prihvaćali kupovnu svilu i štof. Cura se razlikuje od snaše po tome što nema *poculicu* na glavi nego *perčin* pleten od njene kose koji je okićen klasjem, cvjetovima i raznovrsnim biljem te po bojama marame i zaprege koje su svjetlije i vedrije, zanimljivijeg uzorka.

3. PJESME I OBIČAJI

Pjesme u Šijačkom kraju su dvoglasne, a pjevaju se tako da prvo pjesmu započinje *počimalja* (uglavnom je to žensko, a ponekad bude i muško), a za njom se priključuje ostatak i *polaže* joj. Polaganje, ili drugi glas, su uglavnom terce, kvinte, a ponekad i sekunde. Melodije imaju alteracija, puno ukrasa i dijelovi se uglavnom ponavljaju jer su pjesme strofne i tekst se stalno izmijenjuje na istu melodiju.

Postoje napjevi koji se pjevaju *na mjestu* (bez plesanja), zatim napjevi koji se pjevaju dok KUD izlazi sa scene (izlazne pjesme), te napjevi koji se izvode uz ples u kolu. KUD Šijaci Biškupci su prepoznatljivi upravo po njegovanju starih običaja te niti jedan njihov nastup ne može proći bez da na samom početku ne bude običaj, a onda redom i pjesme vezane uz isti. U običajima bude i govorenih dijelova u kojima određeni članovi KUD-a glume nekakve uloge (ovisno o događaju kojeg izvode), a onda između govora dolaze pjesme i razno razni obredi. Kad sve to bude gotovo, svi se hvataju u kolo i plešu prigodna kola tome običaju, a kada dođe na red i posljednja pjesma cure se hvataju muškima pod ruku i izlaze sa pozornice glasno pjevajući i pocikujući, kako to i priliči veselim i uvijek raspoloženim *Šijacima*.

Slika 1: KUD Šijaci u Đakovu na Ivanjskom krijesu

3.1. Običaj „Gazdin vinac“

Slika 2: Na smotri „Čuvajmo običaje zavičaja, u Velikoj

Gazdin vinac je žetveni običaj u kojem na početku žene žanju žito, a muškarci vežu snopove te običaj započinje pjesmom *Ej lipo ti je*:

Ej lipo ti je 1

Largo ♩ = 60

Voice

Ej li - po ti je ka - da rosa ro - si - ej
Ej li - po ti je zri - lo žito že - ti - ej

kad se zri - lo ži - to po - ljem ko - si.
u sno - po - ve sla - gat ru - ko - ve - ti.

Notografija 1: napjev *Ej lipo ti je*

Nakon žetve rabota se vraća kući u selo, u dvorištu ih čega gazda sa svojom ženom, a Šijaci pjevaju gazdarici *Oj redušo*:

Oj redušo

Voice

4 Oj re - du - šo e - vo žete - la - ca e - vo žete - la - ca

Voice

jes' - sku - va - la mli - čni' ri - za - na - ca.

Notografija 2: napjev *Oj redušo*

Nakon pjesme gazda ih pozdravlja riječima *Dobro mi došli vridna moja čeljadi*. Dok djevojke pletu vijenac od klasja kojeg su donijele u rukovetima iz polja, žene započinju obrednu pjesmu *Sunce žito podiglo*:

Sunce žito podiglo

Vivo ♩ = 40

Voice

Sun-ce ži-to po-di glo_ o-oj la-ko la-ga-no. Oj la-ko la_ ga_ no.
 Bog ga bla-go-slo-vi-o_ o-oj la-ko la-ga-no. Oj la-ko la_ ga_ no.
 Vri-dne ru-ke po-že-le_ o-oj la-ko la-ga-no. Oj la-ko la_ ga_ no.
 I u vi-nac u-ple-le_ o-oj la-ko la-ga-no. Oj la-ko la_ ga_ no.
 Na-šoj ku-ći do-ni-le_ o-oj la-ko la-ga-no. Oj la-ko la_ ga_ no.

Notografija 3: napjev *Sunce žito podiglo*

Djevojke stavljaju vijenac na gazdin šešir, gazda se zahvaljuje i naređuje ženi da iznese pogaču, vino i rakiju, žeteoci se časte i počinju šetano kolo *Žito žela Marica divojka*:

Žito žela Marica divojka

Voice

Ži-to že-la Ma-ri-ca di - voj-ka ži-to že-la Ma-ri - ca di-voj-ka.
Ži-to že-la a - li ga ne ve-zla ži-to že-la a - li ga ne ve-zla.
Ve-za - o ga čo-ban od o - va-ca ve-za - o ga čo-ban od o - va-ca.

Notografija 4: napjev *Žito žela Marica divojka*

Nakon šetanog kola kreće *Sitno kolo* u kojemu se muškarci i žene nadpjevavaju ovisno o prigodi kad ga plešu. U slučaju plesa na žetvenom običaju žene pjevaju:

*„Nažela sam puno žita
Al se nisam umorila
I još mogu ako oču
I u kolu zaigrat ću.“*

Gazdin vinac nakon dugog veselja dobiva počasno mjesto u *družinskoj sobi* na raspelu, gdje ostaje cijelu godinu do nove žetve.

3.2. Običaj „Spasovska grana“

Slika 3: Na snimanju u Starim Potočanima

Na Spasovo, dok čobani čuvaju svoja stada goveda, svinja i ovaca, obrađuju drvo u obliku križa. Djevojke i snaše dolaze na ledine te nose cvijeće i primjerke najljepše nošnje kako bi okitili spasovsko druvo, dok prilaze ledini pjevaju pjesmu *Spasovo je i lipo je vrime*:

Spasovo je i lipo je vrime

Voice

Spa - so - vo je i - li po je vri me
 Do - šle smo vam da - na - s na le di ne
 Do - ni - le smo cvi - ča pu - no kri - lo
 Na - še bla - go ži - vo zdra - vo bi lo

Voice

spa - so - vo je i li - po je vrime.
 do - šle smo vam da - na - s na le - dine.
 do - ni - le smo cvi - ča pu - no krilo.
 na - še bla - go ži - vo zdra - vo bilo.

Notografija 5: napjev *Spasovo je i lipo je vrime*

Zatim se svi hvataju u šetano kolo i pjevaju *Aj pod Papugom*:

Aj pod Papugom

Polagano

1. Aj pod Pa pu go m ze - le - na li - va - da.
 2. Aj na njo - j pa su ša - re - na go - ve - da.
 3. Aj sva ša re na bro - jem ne - bro - je - na.
 4. Aj ču - va la ih A - ni - ca di - voj - ka.

5 Poletno

5. Kad je A - ni že - đa do - di - ja - la že - đa do - di - ja - la
 6. Ba - ci pre - lu pod ze - le - nu je - lu pod ze - le - nu je - lu.

7. A vreteno u travu zelenu u travu zelenu
 8. Pa poleti za goru na vodu za goru na vodu
 9. A u gori vila pocikuje vila pocikuje
 10. Ne pij Ano od te vode ladne od te vode ladne
 11. Tu su vodu vile otrovale vile otrovale
 12. I u njoj su čedo okupale čedo okupale

Notografija 6: napjev *Aj pod Papugom*

Nakon toga Šijaci uz samicu nastavljaju s pjesmama i kolima dugo u noć.

BIŠKUPCI, Požeško - slavonska županija
Kulturno - umjetničko društvo "Šijaci"

39. MSF

Slika 4 i 5: Snimanje običaja Spasovska grana u Starim Potočanima

3.3. Običaj „Mlada na vodi“

Slika 6: Šetano kolo Izvor voda izviralna na smotri folklora u Severinu

Svatovi su nekada davno kod Šijaka trajali tri dana. Treći dan mladu svatovi odvede na vodu-potok, koji će u budućnosti koristiti. Obred vodi Čajo, a svatovi pjevaju obrednu pjesmu *To adet nam je*.

To adet nam je

The image shows a musical score for a voice part. It is written on a single staff with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a time signature of 2/4. The melody consists of several measures of music with lyrics underneath. The lyrics are: "Aj na vo-du li-pa sna-šo to a-de-t na-m je to a-de__ t nam je". The word "de" is written with two underscores, indicating a long note or a specific rhythmic value.

Notografija 7: napjev *To adet nam je*

Kada stignu to potoka Stražemanke, *čajo* grabi vodu i diže u vis te se obraća mladoj snaši govoreći:

„Ovu ćeš vodu pit,
Ova će te voda mit,
U njoj ćeš marvu zvat;
U njoj ćeš rubne prat,
Ova je voda životvorna,
Bila ti snašo blagotvorna.“

Zatim svatovi pjesmom pozivaju snašu da opere ruke *kumu*, *starom svatu*, *djeverovima*, *ostalim svatovima* i *Čaji*, koji rukama prska mladu i ostale žene, na što one vriskaju i negoduju.

Čajo mladu traži da pokaže kako će nositi vodu na glavi, a mlada izvršava naredbu dok svatovi vode šetano kolo oko nje *Izvor voda izviral*:

Izvor voda izviralala

Allegretto

Voice

I - zvor vo - da iz - vi - ra - la i - zvor vo - da i - zvi - ra - la

Tu je Ivo dolazio, tu je Ivo dolazio.
Lipu Anu zavolio, lipu Anu zavolio.
Zavolio isprosió, zavolio isprosió.

Notografija 8: napjev *Izvor voda izviralala*

Nakon toga Čajo zaključuje da je mlada obavila dobar posao te poziva ostale u kolo. Svatovi plešu i pjevaju, a nakon toga odlaze kumovoj kući na gošćenje.

3.4. Običaj „Ivanjski kris“

Slika 7: KUD Šijaci prije nastupa u Đakovu

Muškarci su na obližnjem brdu podno Papuka zapalili vatru (*Ivanjski krijes*) od suhog drveta već prije svetkovine sv. Ivana Krstitelja. Iz sela se čuje pjesma djevojaka i snaša koje se penju prema krijesu. Djevojke su bose, rspletene kose te okićene vijencima livadnog cvijeća, a pjevaju pjesmu *Oj na Ivanje*:

Oj na Ivanje

Voice

Vi-tar tra-vu le-lu_ ja le-lu_ ja. Vi-tar tra-vu na_I_ va- nje_ le__ lu__ ja.
U tra-vi je di-vo_ jka di-vo_ jka. U tra-vi je na_I_ va- nje_ di__ vo__ jka.

Sitno cviče birala birala. Sitno cviče na Ivanje birala.
Vrane kose kitila, kitila. Vrane kose na Ivanje kitila.
Svoga dragog čekala, čekala. Svoga dragog na Ivanje čekala.

Notografija 9: napjev *Oj na Ivanje*

Zatim se svi skupljaju oko vatre te počinje obredna pjesma *To adet nam je*:

To adet nam je

Voice

Aj- de kri- su mla- de di- ve. To a- de- t na- m je, to a- det na_ m je.

I vi dečki pristupite. To adet nam je, to adet nam je.
Vrane kose raspletite. To adet nam je, to adet nam je
I vincima okitite. To adet nam je, to adet nam je.

Notografija 10: napjev *To adet nam je*

Nakon pjesme kreće darivanje *krisa*. Djevojke krijesu darivaju vijence, skidajući ih sa svojih glava, snaše bujad (paprat), a jedan muškarac donosi papučku smreku (borovicu), koja vatri daje poseban čar iskrenja, te snažan miris, koji će kako kažu Šijaci izliječiti bolesno grlo i glavu.

Slika 8: Kićenje vijencima na nastupu u Đakovu

Poslije darivanja djevojke i momci u paru preskaću krijes, a zatim igraju kolo i natpjevavaju se u *sitnim kolima*. Kada se vatra utišala, muškarci pale baklje. Sada su oni *bakljari* te kreću u selo. Odredili su kojeg će gazdu posjetiti te mu dolaze pred kapiju pjevajući i pozivaju gazdu da ih časti:

„O moj gazda otvaraj kapiju, bakljari bi tebi u avliju.“

Gazda izlazi, a vođa grupe izgovara riječi:

„Gazda donili smo ti ivanjsko svitlo,

Nek ti cila godina bude sritno.

Donili smo ti i bujadi,

Da ti čeljad glava ne boli.

*Da ti žito dobro rodi,
Više mirisa, manje posta,
Podvorio svakog gosta.“*

Gazda i njegova obitelj iznose jelo i piće, a onda započinje kolo i pjesma kasno u noć.
U daljini se čuje djevojačka pjesma:

Divojačka pjesma

Voice

Sit se di-ko ti I__va-njske no__ći Sit se di-ko ti__I__vanj -ske__noć'
Kad sam re-kla da ću__za te po__ći. Kad sam re-kla da__ću__za te__poć'

Notografija 11: napjev *Divojačka pjesma*

Slika 9: Ivanjski krijes u Đakovu, darivanje krijesa smrekom

4. Intervju sa Marijom (rođ. Matičević) Jagečić (rođena 8.2.1938. u Stražemanu):

Kakvi su svatovi bili u doba Vaše mladosti?

- Veseli! Svatovi su trajali tri dana, ali prvo je dečko morao isprosit' curu, a onda je svekrva morala ispeći kolače/perece i odnijeti budućoj snahi. Cura je svojim drugama dijelila perece i tko je pojeo komadić pereca taj će ići u svatove, tko nije, taj ne ide u svatove.

Kakav je bio prvi dan?

- Prvi dan je bilo vjenčanje, u crkvu su djeverovi vodili mladu, a djeveruše mladoženju. Morali su biti kum (mladoženjin kum) i stari svat (mladenkin kum), nakon vjenčanja išlo se kući na ručak, svatovi su bili veliki toliko koliko je stalo ljudi u dvi' sobe, uvijek su bili i svirci iz sela, a predvečer bi svi izašli na dvorište i počeli bi plesati kola, pjevati pjesme i onda bi se svatovima pridružio cijeli komšiluk, a pjesma je trajala do dugo u noć. Vino koje se pilo u svatovima zvalo se "noja".

Kakav je bio drugi dan?

- Drugi dan se išlo "na vodu" (na bunar) sa *peškirimama* oko vrata da mladoj pokažu kuda će ići po vodu i da im mlada opere ruke kako bi dokazala da zna oprati ruke. Kad bi došli do bunara onda su kumovi prkosili mladoj tako što su izmicali ruke kad bi ona krenula zalijevati vodu i tako što su špricali tu vodu okolo da ispadne kako mlada ne zna to dobro napraviti, čak su znali kad bi došli kući i kad bi mlada išla pomest' dvorište, oni bi skupili to što je ona namela i prosuli opet na čisti dio pa su ju zezali da ne zna ni pomest'. Naravno to je sve bila šala, kakvi i jesu ljudi u našem kraju.

A što se radilo treći dan?

- Ah... Treći dan se ludovalo! (smije se)

Taj dan smo se *rasipali* (razilazili) pa su cure i dečki *ofirali* (ljubovali) u slami, u kuruzima, di god su stigli, svega je to bilo.

A kako ste uspjeli doći do dečka kraj mame i tate koji su budno pratili sve?

- Gledali s', dakak! Mene j' moja mama pitala 'oću ić' na ples, a ja normalno da 'oć, imala sam tad dečka i on je mene čekao. Kaže moja mama : "Kad stari zaspe ja ć' otvor't prozor, a ti *izajdi* (izađi) kroz prozor i kad budeš išla kuć' ti pokucaj, a ja ć' ti otvor't." Tako da je mene moja mama čuvala, al' nije se to tad smilo tako.

Kad ste se najčešće okupljali u selu?

- Pa najviše petkom i subotom pridvečer, nakon večernje mise kod "Čakal'ća na putu", tam' su bili svirci i onda se igralo i pivalo.

Koja ste kola plesali?

- Mi smo vod'li "krivo kolo" (šetano kolo), tarabana, logovac, u logovcu smo osvojili i prvo mjesto na natjecanju u Trenkovu!

Kako je izgledala žetva u to doba?

- Muški su kosama kosili žito, žene su srpovima kupile snopove, djeca su bacala užad, tata je vezao snopove pa su djeca nosila snopove i ti snopovi su se slagali u "*granice*", 16 snopova po 4 u križ i onda 1 *upopreko*. Kad se žito doveze kući onda se slaže na *kamare* i kreće vršidba, ali se vršalicu moralo čekati. Vršalica je išla po selu, a komšije su si međusobno pomagali kako je kod koga bila vršidba.

A kako je bilo za Spasovo?

- Cure i dečki kako nisu u to doba išli u školu onda su bili svi čobani (djeca iz siromašnijih obitelji) i onda bi na Spasovo ujutro pokupili svu krmad i goveda iz sela i povelili ih na pašu kao i obično, ali taj dan su na brdu pleli vjenčiće od cvijeća i kitili stoku koja je bila od bogatijih obitelji tako da onda kad bi se vraćali kući sa ispaše gazda bi ih častio jer im je stoka bila zakićena, a onda sutradan ujutro, dan nakon Spasova, bi nam gazda napunio torbe milošće pa kad bi došli na brdo onda su svi izvadili sve iz torbe i dijelili si međusobno i jeli skupa. Dok smo čuvali stoku igrali smo *pinceka i pale*, plesali kola, svirali u samicu, dvojnice i diplice koje smo sami izrađivali.

Ispričajte mi kako se išlo po vodu.

- Voda je u to doba bila veliki problem, nije svaka kuća imala svoj bunar nego se išlo na 3 mjesta na izvor, Grubinac kod Potočana, Stubol iza Stražemana i Bozara iznad Potočana. Cure su išle po vodu sa kantama u dve ruke i amperom na glavi, ta voda se koristila za piće, vodu za pranje suđa su skupljali u *mlakama* (kišnice), a veš smo išli prati u Doljance na *ćupriju* (na potok gdje je bio most).

5. ZAKLJUČAK

Pisanje ovog završnog rada potaknulo me na razmišljanje o usmenoj predaji kulturne baštine podpapučkog kraja te sam došla do zaključka da treba raditi na tome da se pjesme i običaji zapišu za buduće naraštaje tako da ne bi došlo do zaborava.

Također, naučila sam puno stvari o *Šijacima*, kao na primjer kakvi su bili po karakteru, kakvim su govorom i naglaskom pričali te koje su njihove posebnosti zbog kojih se razlikuju od ostatka naroda u požeškoj kotlini. U tome su mi puno pomogli članovi KUD-a Šijaci, kojima se ovim putem zahvaljujem na pričama i pomoći oko boljeg dočaravanja ovog zanimljivog i po svemu posebnog i pomalo neobičnog naroda.

Što se tiče novog znanja u glazbenom smislu naučila sam kako pravilno napraviti notni zapis narodnih pjesama. U napjevima sam mogla primjetiti da je velika većina napjeva u duru te završava na II stupnju, a ako se pojavljuje nekakva alteracija to je u svim slučajevima #IV i #II stupanj. Izdvaja se samo pjesma *Aj pod Papugom* koja je u molu te ima #VI #V #VII te bVII stupanj, tj. prirodni mol.

Nakon svega ovog drago mi je što će KUD Šijaci imati notne zapise većine njihovih napjeva koji su vrlo vrijedni i posebni te svakako zaslužuju ostati u ovom kraju.

6. BIBLIOGRAFIJA

- Fotografije: Album obitelji Sakoman
- Narodni napjevi i običaji: usmena predaja
- Notografija od 1 do 11: autorica rada prema usmenoj predaji
- Topić, Jelenko. KUD „Šijaci“ Biškupci: od „Seljačke sloge“ do danas, 2009.

7. SLIKE I PRILOZI

Prilog 1.

Prilog 2.

Prilog 3.

Prilog 4.